

Afera w LM. Językoznawczynie tłumaczy, dlaczego zachowanie sędziego było rasistowskie

Marek Wawrzynowski
9 grudnia 2020

- Zachowanie rumuńskiego sędziego było rasistowskie. Brak konsekwencji byłby przyzwoleniem na podobne zachowania - mówi Margaret Amaka Ohia-Nowak, badaczka języka i edukatorka kulturowa.

Podczas meczu Paris Saint-Germain - Istambul BB rumuński sędzia, Sebastian Coltescu, określił Pierre'a Webo, asystenta trenera gości, słowem "Negru", co zostało odebrane jako rasistowskie. On sam tłumaczy, że nie miał nic złego na myśli. UEFA powołała specjalnego inspektora, który prowadzi dochodzenie w sprawie. O komentarz poprosiliśmy ekspertkę ze stowarzyszenia "Nigdy Więcej", badającego rasistowskie zachowania.

Marek Wawrzynowski, WP SportoweFakty: Czy zachowanie rumuńskiego sędziego jest rasistowskie?

Margaret Amaka Ohia-Nowak (Stowarzyszenie "Nigdy Więcej"): Tak je trzeba traktować. Sytuacja jest naganna. To coś na kształt stwierdzenia i zachowania: "Nie jestem rasistą, ale używam rasistowskich zwrotów".

Czy nie jest trochę tak, że sędzia pochodzący z Europy Wschodniej stosuje nieco inne standardy?

Na pewno tak jest, że niektóre zachowania, które są akceptowane w tej części kontynentu, w Europie Zachodniej są niedopuszczalne. Wynika to z tego, że na Zachodzie społeczeństwo jest zupełnie inaczej ukształtowane pod względem etnicznym, a u nas ludzie inni niż biali to wciąż tylko promil mieszkańców. Jeśli jednak mówimy o piłkarzach grających za granicą czy o sędziach międzynarodowych, to dla nich taka sytuacja, w której spotykają się z różnorodnością, nie powinna być niczym nowym.

Wczoraj rozmawiałem z kolegą o 10-letnim piłkarzu. Zapytał mnie, który to jest. Chłopiec jest czarnoskóry, ale po doświadczeniu z sędzią wolałem dmuchać na zimne. Czy w przypadku rumuńskiego sędziego mówimy bardziej o identyfikacji na podstawie koloru?

Wiadomo, że identyfikacja na podstawie cechy wizualnej jest pierwszym odruchem. Rozstrzygnięcie, czy jest ona rasistowska czy nie, zależy od kontekstu. Jeśli powie pan: "Znowu ten czarny coś popsul", to jest to wyraźnie rasistowskie. Jeśli opisuje pan charakterystyczną cechę wyglądu, jest to zachowanie neutralne. Ale szufladkowanie osoby z perspektywy tej cechy jest odczłowieczające.

A jak było w przypadku rumuńskiego sędziego?

Chodziło tam o użycie słowa, które może być odebrane jako obraźliwe, nawet jeśli nie było to intencją mówiącego. Czyli ważne jest, co czuje i myśli osoba, której słowo to dotyczy. Przykładem jest użycie słowa "Murzyn" w Polsce. Dla wielu Polaków ma to neutralne znaczenie, dla osób czarnoskórych, Afrykanów mieszkających w Polsce czy Afropolaków, ma znaczenie negatywne. Na szczęście Rada Języka Polskiego wydała już opinię na ten temat, w której w znacznym stopniu uwzględniła głos zainteresowanych.

Złe intencje będą trudne do udowodnienia, bo on powiedział "Negru", a więc "Czarny" po rumuńsku.

Dlatego jestem ciekawa, jak zadecyduje UEFA, jakie będą konsekwencje tej sytuacji. Nie chodzi tutaj tylko o znaczenie słowa, ale o jego całościową interpretację, sposób odbioru przez tych, którzy je usłyszeli. Reakcja piłkarzy świadczy o tym, że uznali je za rasistowskie.

Muszą być konsekwencje?

Brak byłby przyzwoleniem na podobne sytuacje. Jeśli wracamy do pańskiego pytania o identyfikację, to pan mówi o anonimowym chłopcu, ma to podobne znaczenie jak "ten blondyn" albo "ten w czerwonej kurtce". A więc mamy sytuację, gdy określenie nie jest w żaden sposób negatywne. W przypadku znanego członka sztabu trenerskiego było wiele innych możliwości identyfikacji. Proste pytanie jest takie, czy ten sam sędzia identyfikuje innych zawodników mówiąc "ten biały".

To podam przykład odwrotny. W RPA swego czasu grał jeden biały zawodnik, nazywał się Michael Booth. Gdybym powiedział o nim "ten biały", to byłby rasizm? Bo z takimi określeniami wobec niego spotykałem się często.

W tym przypadku znaczenie ma kontekst historyczny. Apartheid czy kolonializm były zorganizowane przez białych ludzi, skierowane przeciwko czarnoskórym, a to ma ogromne znaczenie. Wśród osób czarnoskórych mogą występować uprzedzenia, czyli negatywne postawy, jeśli podkreślają inność jakiegoś zawodnika jako cechę, która może go w jakimś stopniu dyskryminować.

<https://sportowefakty.wp.pl/pilka-nozna/913863/afery-w-lm-jezykoznanczyni-tlumaczy-dlaczego-zachowanie-sedziego-bylo-rasistowsk>